

Uzasadnienie

Wśród znanych Kaliszan niewiele jest postaci, które rozślawiłyby kulturę polską na świecie w takiej skali jak Jan „Ptaszyn” Wróblewski. Artysta wywodzący się z naszego miasta, nosząc wielkość swojego talentu i umiejętności muzycznych, pozostał człowiekiem skromnym, który w publicznych wypowiedziach wspominał rodzinne strony i chętnie tu wracał - koncertując jako sława światowych scen jazzowych. Jak wspominają przyjaciele i znajomi artysty, czuł się związany z Kaliszem, gdzie dorastał, uczył się, i gdzie – co najważniejsze - rozpoczęła się jego artystyczna droga i muzyczna przygoda z jazzem. Bardzo sobie cenił przyznany mu w 1999 roku tytuł „Honorowego Obywatela Miasta Kalisza”.

Jan „Ptaszyn” Wróblewski, nazywany w środowisku muzycznym „Generałem Polskiego Jazzu”, cieszył się ogromnym szacunkiem wśród Kaliszan oraz melomanów w Polsce i na świecie, a szczególną okazją do zadedykowania 2026 roku ikonie polskiego jazzu jest przypadająca w bieżącym roku 90. rocznica jego urodzin oraz 70-lecie profesjonalnego debiutu.

Jan „Ptaszyn” Wróblewski (27.03.1936 – 7.05.2024) urodził się w Kaliszu. Tutaj ukończył Szkołę Podstawową nr 4, a następnie I Liceum Ogólnokształcące im. Adama Asnyka. Uczęszczał również do Państwowej Szkoły Muzycznej, gdzie uczył się gry na fortepianie, klarncie i trąbce. Studiował na Wydziale Mechanizacji Rolnictwa Politechniki Poznańskiej oraz w Państwowej Wyższej Szkole Muzycznej w Krakowie. W latach studenckich rozpoczął karierę artystyczną prowadząc w Poznaniu studenckie zespoły taneczne, grając na fortepianie i klarncie.

Muzyk, wywodzący się z Kalisza, grał na saksofonie tenorowym i barytonowym. Przełomowym dla artysty był rok 1956. Związał się wówczas z Sekstetem Krzysztofa Komedy. Z formacją wystąpił na koncercie podczas otwarcia poznańskiego ośrodka Telewizji Polskiej, a później na Festiwalu Jazzowym w Sopocie. Występ ten uważany jest za debiut artysty na profesjonalnej scenie jazzowej. Z formacją tą był związany do końca jej istnienia, dla niej również skomponował swoje pierwsze utwory. Kolejnym etapem artystycznej drogi Jana „Ptaszyna” Wróblewskiego był rok 1958. Został wtedy wybrany, jako pierwszy reprezentant Polski i jedyny jazzman zza tzw. żelaznej kurtyny, do orkiestry International Newport Band. Z INB zadebiutował za oceanem - na festiwalu jazzowym w Newport. Występ został pokazany w filmie *Jazz on Summer's Day*. Po nim koncertował na terenie USA, a następnie w Europie, Indiach, Afryce i Azji. W USA zetknął się z takimi sławami jak: Louis Armstrong, Gerry Mulligan, na zaproszenie którego brał udział w jam sessions grając m.in. z Benny Goodmanem.

Był założycielem lub członkiem wielu zespołów. Koncertował m.in. z „Jazz Believers” (1958-1959), „Modernistami” Andrzeja Kurylewicza (1960-1961). Nawiązał również kontakty i współpracował m.in. z Orkiestrą Rozrywkową Polskiego Radia i Telewizji w Katowicach prowadzoną przez Jerzego Miliana, „All Stars Swingtetem” Jerzego Matuszkiewicza, z zespołem działającym przy Polskim Radiu w Poznaniu - tzw. Poznańską Piętnastką Radiową kierowaną przez Zygmunta Mahlika, „Extra Ball”, Równolegle prowadził też własne zespoły: „Kwintet Poznański” (1958-1959), „Jazz Outsiders” (1960-1961), „Polish Jazz Quartet” (1963-1966) oraz Stowarzyszenie Popierania Prawdziwej Twórczości "Chałturnik" (1970-1977). Z Wojciechem Karolakiem założył zespół „Mainstream” (1973-1977) a następnie Kwartet (1978-1984). Jazzmani

koncertowali w duecie oraz w szerszych składach. Jan „Ptaszyn” Wróblewski zrealizował wiele projektów artystycznych, a wśród nich „Made in Poland” (od 1993 r.).

W latach 1968–1978 kierował Studiem Jazzowym Polskiego Radia. Dzięki współpracy z Willisem Conoverem powstała audycja *Trzy kwadransy jazzu*, którą „Ptaszyn” prowadził nieprzerwanie do śmierci. Był członkiem Akademii Muzycznej Trójki. Od marca 2025, studio M5 Programu III Polskiego Radia, z którym był związany przez dziesięciolecia, nosi imię Jana „Ptaszyna” Wróblewskiego.

Poza tworzeniem muzyki oraz koncertowaniem, Jan „Ptaszyn” Wróblewski zajmował się również promocją młodych artystów. Prowadził m.in. zajęcia na Warsztatach Muzycznych w Chodzieży. Współtworzył festiwal Bielska Zadymka Jazzowa. Kierowana przez niego grupa z sukcesem zadebiutowała pod nazwą „The New Presentation”. W późniejszych latach powstały kolejne.

Jan „Ptaszyn” Wróblewski współpracował również z Jarosławem Śmietaną. Efektem tego było powołanie grupy „Sounds”, następnie „Symphonic Sound”, a w końcu – „Polish All Stars”. „Sitwa Ogromnie Swingujących” (S.O.S) to zespół, w którym „Ptaszyn” występował wspólnie z Henrykiem Majewskim. Koncertowali m.in. na Węgrzech, w byłej Jugosławii, we Francji, Belgii, Danii, Niemczech, Holandii, Hiszpanii, Indiach, Stanach Zjednoczonych.

Wywodzący się z Kalisza muzyk był nie tylko wybitnym polskim saksofonistą jazzowym, ale również kompozytorem. Poza wspomnianymi wcześniej utworami dla Sekstetu Krzysztofa Komedy, począwszy od lat 70. napisał muzykę do wielu znanych piosenek, wykonywanych m.in. przez Andrzeja Dąbrowskiego, Ewę Bem, Łucję Prus, Marylę Rodowicz, Andrzeja Zauchę, zespół Alibabki. Są wśród nich m.in.: "Moja mama jest przy forsie", "Zdzich", "Rosolek", "Kolega Maj", "Dom w malwy malowany", "Czy to ładnie leniem być", "Mieć osiemnaście lat", "Nieśmiałe panie śmiałych snów", "Ulice wielkich miast". Dwie z nich uhonorowano głównymi nagrodami na Festiwalu Piosenki Polskiej w Opolu – "Zielono mi" w 1970 roku oraz "Żyj kolorowo" w 1979 roku. Jan „Ptaszyn” Wróblewski komponował również muzykę do filmów, m.in. „Pan Anatol szuka miliona”, Niech żyje miłość”. Stworzył ponadto popularne piosenki i standardy jazzowe, które pojawiały się w filmach, np. "Żyj kolorowo" w „Sztos 2”.

Na przełomie lat 60. i 70. artysta zaczął komponować również utwory symfoniczne. W 1967 roku na konkursie kompozytorskim w Pradze jego utwór "Krzysztof Komeda's Talking to the Band" otrzymał III nagrodę. W 1975 roku w Filharmonii Narodowej w Warszawie odbyła się premiera kompozycji „Wariant warszawski” na wielką orkiestrę symfoniczną i kwartet jazzowy. Później powstały m.in.: "Maestoso Combiato" na orkiestrę i saksofon barytonowy solo, "G-man" na orkiestrę kameralną i klarnet oraz „Czytanka muzyczne” będące cyklem koncertów i nagrań prowadzonym przez Jana „Ptaszyna” Wróblewskiego.

W 2000 roku powstała "Altissimonica" na improwizujący saksofon altowy i wielką orkiestrę symfoniczną, której premiera miała miejsce w Filharmonii Wrocławskiej. Utwór nagrała na płytę Polska Orkiestra Radiowa. Koncert na saksofon tenorowy i orkiestrę pt. "Coexistence" to kolejna kompozycja, której prawykonanie odbyło się w Filharmonii Wrocławskiej.

Jako aranżer, Jan „Ptaszyn” Wróblewski współpracował w latach 80. z orkiestrami radiowymi, m.in. z Orkiestrą Polskiego Radia i Telewizji, Orkiestrą Studia S-1 i big-bandem Andrzeja Trzaskowskiego.

Dokonał wielu nagrań, a jego dyskografia obejmuje kilkanaście albumów autorskich i kilkadziesiąt płyt, w realizacji których brał udział.

Przez ponad pół wieku zajmował się popularyzacją muzyki jazzowej. Realizował również autorskie programy telewizyjne, m.in. "Jan Ptaszyn Wróblewski prezentuje".

Artysta ma na swym koncie wiele prestiżowych nagród i wyróżnień. Już w początkach kariery otrzymał "Złoty Saksofon" – nagrodę magazynu „Dookoła świata”. W kolejnych latach były to: „Złoty mikrofon”- nagroda Polskiego Radia za propagowanie muzyki jazzowej, Odznaka Honorowa ZAiKS, Nagroda im. Mateusza Świącickiego, honorowa "Złota Tarka". Kilkakrotnie zwyciężał w ankietach magazynu "Jazz Forum" w kategorii saksofon barytonowy oraz aranżer. W 1998 roku został odznaczony Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski. W 2007 roku Akademia Fonograficzna ZPAV uhonorowała go statuetką "Złotego Fryderyka" za całokształt twórczości. Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego przyznał artyście Złoty Medal "Zasłużony Kulturze - Gloria Artis" oraz doroczną Nagrodę w dziedzinie muzyki. Otrzymał także: Paszport Polityki za 2016 jako Kreator Kultury, Nagrodę „Korfeusz Muzyki Polskiej”, Nagrodę specjalną i członkostwo honorowe ZAiKS oraz Nagrodę Mediów Publicznych w kategorii „Muzyka”. Jest doktorem honoris causa Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu oraz Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku.

Jan „Ptaszyn” Wróblewski jest Honorowym Obywatelom Kalisza, ale również: Zamościa i Bielska – Białej.

Jazzmanowi poświęcono filmy dokumentalne, takie jak: „Gramy Standard!”, „Fotoplastykon, czyli Ptaszyna opisanie podróży do Indyj”, „Ptaszyn. Życiorys jazzmana”, „Komeda, Komeda...”. W 2006 roku ukazała się książka "Globtroter: rzecz o Janie Ptaszynie Wróblewskim", autorstwa syna muzyka Jacka Wróblewskiego.

Kalisz pamięta o wybitnym muzyku i jego niebagatelnym wpływie na rozwój życia muzycznego, kształtowanie gustów i upodobań milionów słuchaczy. Na elewacji kamienicy przy ul. Górnośląskiej w Kaliszu powstał mural prezentujący Jana „Ptaszyna” Wróblewskiego, Tomasza Stańkę i Leszka Możdżera. Z okazji 80. rocznicy urodzin artysty rozświetlony został neon przedstawiający Jana „Ptaszyna” Wróblewskiego zamontowany na elewacji budynku, w którym się wychował.

Proklamowanie roku 2026 Rokiem Jana „Ptaszyna” Wróblewskiego z pewnością przełoży się na wiele kolejnych projektów popularyzujących jazz, który kochał i tworzył, a także propagowanie jego spuścizny i niewątpliwych zasług dla rozwoju życia muzycznego w naszym kraju.